

Стан та перспективи будівельної галузі в Україні

*Торкатюк В.І., Безцінний О.О., Димченко В.В., Левицький А.В.,
Олейнікова Н.А., Харківська національна академія міського господарства*

Відомо, що будівництво є специфічною галуззю. З одного боку, для національного господарства воно виступає важелем економічного зростання, оскільки реалізує більшу частину інвестицій в основний капітал усіх галузей виробничої сфери та інфраструктури, фактично формуючи структуру економіки. У цій ролі промислове будівництво на собі відчуває прискорення або сповільнення розвитку інших виробничих сфер, і з цих позицій, може вважатися індикатором економічної динаміки. З іншого боку, цивільне будівництво віддзеркалює вже результати соціально-економічного розвитку. Але у тій мірі, в якій споживання є важелем зростання виробництва, житлове будівництво знову-таки може виступати рушійною силою економіки.

На національному та регіональному рівнях ця двоїстість виробничо-споживчих якостей будівництва проявляється у дуже складному і ще мало вивченому економічному механізмі його взаємовідносин з іншими галузями економіки.

Так, будівництво залежить від тенденцій на фінансових ринках, соціальної, економічної і фінансової політики держави, зокрема, щодо методів державного регулювання галузі в умовах ринкових відносин, прямої державної підтримки будівництва.

У січні-березні 2011 р. підприємствами країни виконано будівельних робіт на суму 5,7 млрд. грн., що у порівнянних цінах становить 78,6 % проти січня-березня попереднього року.

Зниження обсягів будівництва у січні-березні 2011 р. проти відповідного періоду попереднього року відбулося за всіма основними видами будівельної діяльності. На загальну тенденцію найбільше вплинула діяльність підприємств, що займаються будівництвом будівель і споруд (частка яких у загальному обсязі становить 81,3 %). Серед них значно (на 69,7 %) скоротили обсяги робіт підприємства, що здійснюють будівництво мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітену. Також більш як на чверть знижено обсяги робіт з будівництва будівель, місцевих трубопроводів, ліній зв'язку й енергопостачання.

Водночас обсяги робіт підприємств, що будують у сфері енергетики, добувної та переробної промисловості, зросли проти відповідного періоду 2010 р. на 30,9 %, монтаж і встановлення збірних конструкцій – на 8,6 %. Знизили обсяги будівництва підприємства 24 регіонів країни. Серед них найбільше – Чернівецької та Рівненської областей, відповідно на 60,7 % та 55,4 %. Разом із тим зросли обсяги будівництва порівняно з січнем-березнем 2010 р. у Полтавській (на 10,6 %), Дніпропетровській (на 7,6 %) та Житомирській (на 4,8%) областях. Більше третини загального обсягу будівництва виконано підприємствами 4 регіонів країни (Донецької, Харківської, Дніпропетровської та Полтавської областей), ще 26,4 % –

будівельниками м. Києва.

Отже, заради відродження будівництва як потужного важеля економіки і соціального розвитку, необхідно розглядати будівництво із системних позицій, а не лише як галузь та організаційно-технологічні процеси на будівельному майданчику. Звужене трактування будівництва успадковане нами від планового господарства, де питання доцільності будівництва, його розміщення, ефективності, фінансування, проектних рішень, учасників, ціни, подальшої експлуатації тощо - вирішувалися поза галуззю, централізовано, а будівельникам залишалося лише виконати свою місію на майданчику. В нових ринкових умовах, як бачимо, все змінилося.

Фінансовий механізм будівельного комплексу потрібно вдосконалювати, задіявши нові джерела та форми фінансування, досягнувши таким чином баланс цілей стратегічного розвитку та його фінансового забезпечення.

Пріоритетні напрями розвитку будівництва мають впливати зі стратегій соціального і економічного розвитку держави, державних і регіональних цільових програм.

Результативність та ефективність програм повинна забезпечуватись професійним плануванням і управлінням, запровадженням процедури коригування програм, контролем за фінансуванням і строками виконання заходів. Необхідно прискорити розвиток ринкових економічних відносин між учасниками будівництва, формування раціональної регіональної структури, інфраструктури і спеціалізації учасників будівництва, структури капіталу галузі і рівня капіталізації, вдосконалити систему договірних відносин, формування вартості, ціни і прибутку учасників будівництва, достатніх для їхнього функціонування і розвитку.

Необхідно забезпечити постійне підвищення ефективності проектних рішень у містобудуванні, будівництві і капітальному ремонті, враховуючи увесь комплекс витрат протягом життєвого циклу будівельної продукції, запровадити механізм мотивації науково-проектних організацій у розробці ефективних проектних рішень.